

Панчук М. Культурна співпраця України та Польщі наприкінці 20 –у перших десятиліттях 21ст. в контексті євроінтеграції: аспекти української історіографії / Марина Панчук // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія : збірник наукових праць / ред. кол.: О. А. Мельничук (гол. ред.), Ю. Зінько (заступ. гол. ред.), А. Войнаровський (відповід. секретар) та ін.; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця : ВДПУ, 2023. – Вип. 46. – С. 100-109. – DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2023-46-100-109>

Марина Панчук

Житомирський державний університет імені Івана Франка

аспірантка (Україна)

e-mail: mari_0720@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-6795-393X>

Культурна співпраця України та Польщі наприкінці 20 – у перших десятиліттях 21 ст. в контексті євроінтеграції: аспекти української історіографії

Анотація. *Мета статті* полягає в системному аналізі наявних праць українських науковців із досліджуваної проблематики за тематичними блоками для детальнішого висвітлення окремих аспектів та закономірних процесів українсько-польської культурної співпраці. **Методологія дослідження** базується на загальнонаукових методах, як от систематизації, узагальнення, аналізу й синтезу та спеціально-наукових методах, зокрема, історико-генетичному, історико-порівняльному, герменевтичному, а також принципах історизму, об'єктивності, науковості. **Науковою новизною** є висвітлення закономірних особливостей формування вітчизняної історіографічної думки щодо українсько-польських відносин, враховуючи євроінтеграційні процеси в обох державах, які безперечно впливали на побудову міждержавних культурних взаємин. Однак ці аспекти не були достатньою мірою представлені в працях сучасних українських істориків, що розкриває передумови для більш детального опрацювання окресленої проблематики. **Висновки.** Сучасні євроінтеграційні процеси, умови стрімкої глобалізації та спільний історичний шлях розвитку України та Польщі сприяють підвищенню актуальності тематики українсько-польської співпраці серед історичних досліджень. Перспективність цих досліджень безпосередньо впливає на зростання наукового інтересу серед українських істориків до аналізу тих чи інших сторін взаємодії України та Польщі на сучасному етапі, що можемо спостерігати, аналізуючи відповідний масив праць в історіографії. Автори нерідко схиляються до тематичного підходу й аналізу окремих складових культурної взаємодії обох держав, представляючи конкретні приклади проявів та характерні особливості міжнаціонального діалогу. Наявна кількість відповідних праць дозволяє оперувати також комплексними дослідженнями щодо стратегії та ретроспективи й динаміки українсько-польських відносин протягом останніх десятиліть. Проте відсутність праць, що розкривають взаємовпливи й взаємозалежності між євроінтеграцією та культурним діалогом України та Польщі становить значний потенціал наукових напрацювань в цій галузі в подальшому.

Ключові слова: євроінтеграція, культура, Польща, Україна, українська історіографія, міждержавна співпраця.

Постановка проблеми. Зі здобуттям Україною незалежності перед українськими істориками постали як нові можливості, у зв'язку із демократизацією наукового процесу, так і нові виклики, оскільки історична наука потребувала нових підходів та точок зору. Предметами зацікавлення ставали недосліджені й неоднозначні проблеми попередніх століть, а також закономірності, які знаменували собою новий етап розвитку української державності. Побудова зовнішньої політики на засадах добросусідства посприяла встановленню стійких українсько-польських зв'язків, що одразу викликало неабиякий науковий інтерес зі сторони українських істориків.

Сучасна історіографія польсько-українських відносин відзначена своєю строкатістю та різноплановістю. У даній статті подається аналіз праць українських науковців, з огляду на значну їх кількість та необхідність узагальнення. Чимало авторів зверталися до даної проблематики починаючи з 1990-х рр., коли українсько-польське співробітництво лише зароджувалося як явище та кристалізувалося, у тому числі й юридично. Тоді історики окреслювали вихідне положення та стратегічні напрямки побудови міждержавної взаємодії, культурної зокрема, посиляючись на актуальний історичний досвід обох народів.

Культурна співпраця обох держав не лишилася поза увагою науковців, а її опрацювання та послідовний ґрунтовний аналіз поступово сприяли оформленню відповідної історіографічної бази у вітчизняній науці. Однак контекст прямого впливу та взаємозалежності євроінтеграції обох держав, що знаходить відображення у особливостях культурного діалогу України та Польщі, не розкритий в історичній науці повною мірою.

Метою статті є системний аналіз наявної наукової літератури з досліджуваної проблеми за тематичними блоками для детальнішого висвітлення окремих аспектів українсько-польської культурної співпраці, а також подання структурованої характеристики тих тенденцій, які простежуються в українській історіографії й пошук місця євроінтеграційного культурного контексту в сфері інтересів сучасних вітчизняних істориків.

Виклад основного матеріалу. Наявний пласт історичних праць щодо становлення та розвитку культурної сфери співпраці України з Польщею з точки зору євроінтеграційного шляху обох держав, дозволяє умовно виокремити певні тематичні галузі напрацювань українських істориків. Значна частина науковців досліджувала співпрацю України та Польщі на сучасному етапі як частину шляху розвитку обох держав, особливо з огляду на великий стратегічний потенціал таких відносин.

Прикладами таких ґрунтовних праць є, зокрема, дослідження О. Знахоренко, що стосується питань стратегічного партнерства обох держав. Авторка сформулювала чотири основні чинники, які лежать в основі доцільного політичного співробітництва України та Польщі, спираючись на тезу про те, що держави мають спільні регіональні інтереси (економічні, військові, фінансові, гуманітарні) та тісний історичний досвід (Знахоренко, 2008). Питання безпеки у своїй статті розглядає також С. Бочаров. Науковець представляє та обґрунтовує ідею того, що питання співпраці Польщі та України на рубежі 20 – 21 ст. та у подальшій перспективі мали набагато більше значення ніж виключно міждержавні добросусідські взаємини. Встановлення продуктивних контактів зусиллями інтелектуалів та політиків безпосередньо задавало тон безпековій ситуації в межах Причорноморського регіону, що є досить вагомим показником (Бочаров, 2011). К. Мелекесцев подає характеристику історіографії та наводить аргументи, щодо пріоритетних напрямків дослідження двосторонніх відносин України та Польщі (Мелекесцев, 2016).

Загальні питання розвитку багатовекторних проявів співробітництва стали предметом дослідження Н. Свиначенко. Дослідниця комплексно підійшла до висвітлення, виділяючи при цьому окремі компоненти та вектори актуального налагодження комунікації між двома державами, посилаючись на значну кількість документальних джерел. Новітнє дослідження містить також інформацію про події, що відбулися у зв'язку із російською військовою агресією у 2022 р. у контексті того, що авторка наголошує на зміцненні відносин України та Польщі, особливо масштабно в гуманітарній сфері (Свиначенко, 2022).

Одним із чинників налагодження продуктивної та активної співпраці у гуманітарній сфері, починаючи з 1991 р., є також те, що в Україні проживає значна за чисельністю польська етнічна меншина, яка сприяє та долучається до встановлення стійких контактів між двома державами. Це відбувається, до прикладу, на рівні окремих освітніх фондаций, реалізації локальних ініціатив, гуманітарних програм та укладанні угод про наукове співробітництво інтелектуалів по обидва боки кордону. Ці фактори у динаміці їхнього розвитку окреслив О. Калакура (Калакура, 2011).

Що стосується більшою мірою євроінтеграційного контексту і його місця як важливого складника українсько-польських відносин, то знаходимо розкриття цієї проблематики у працях Н. Антонюк. Дослідниця представляє способи та прояви того, як Польська держава стає фактичним посередником між Україною та ЄС і сприяє інтеграції, особливо після 2004 р. Окрім цього у праці наведені також аргументи щодо взаємної вигоди такої співпраці та успішної інтеграції України до ЄС для обох держав (Антонюк, Мальський, 2015). Інша стаття Н. Антонюк у співавторстві із О. Краєвською містить низку тверджень та обґрунтованих висновків щодо того, що вище зазначена співпраця має також і модернізаційний вимір, сприяє зміцненню державності. Оскільки наведену тезу і про те, що відносини Польщі та України є тіснішими в силу культурних та історичних обставин ніж з іншими державами Східного Партнерства (Антонюк, Краєвська, 2012).

Оцінку українсько-польських відносин крізь призму процесу євроінтеграції надає О. Євсюкова. Дослідниця зауважує важливість польського досвіду на шляху до ЄС та зауважує певні законодавчі та нормотворчі кроки, які передбачали співпрацю на різних рівнях, у сфері культури зокрема. Відтак, вона приходять до висновку, що роль Польщі, як держави, є провідною у питанні подолання наявних в Україні проблем на шляху до вступу у ЄС (Євсюкова, 2013). М. Кришанович у свою чергу, зауважує зворотний зв'язок. Українсько-польське партнерство впливає на темпи руху України до Європейської спільноти, але в той же час євроінтеграція відкриває низку можливостей для поліпшення співпраці України й Польщі (Кришанович, 2021).

Українська історіографія містить праці, що розкривають окремі сторони культурної співпраці Польщі та України. Наукове співробітництво, як елемент євроінтеграційного шляху, розкрив у своїй публікації В. Стрільчук. Він, наводячи приклади конкретних наукових установ, які долучаються до налагодження українсько-польських зв'язків, формулює наступну думку. Окрім побудови стійких добросусідських відносин між Україною та Польщею, така діяльність є одним із

.....
кроків до інтеграції України і в європейський науковий простір. Автор наголошує й на тому, що науковці обох держав демонструють приклад комунікації, оминаючи гострі кути та вирішуючи проблемні питання історичного досвіду двох народів (Стрільчук, 2014).

О. Калакура окреслює євроінтеграційний процес України та роль Польщі у ньому як багаторівневе та комплексне явище. Акцентуючи увагу на локальному рівні у збереженні та набутті нових культурних міжнаціональних надбань, він наводить приклад Галичини. У цьому контексті автор аналізує значення Галичини як багатонаціонального краю у побудові якісної транскордонної співпраці, роль польської національної меншини у цьому процесі та актуальні перспективи подальших контактів в гуманітарній площині (Калакура, 2016).

Конкретизувала способи та шляхи українсько-польської співпраці в рамках української євроінтеграційної політики також і Є. Тихомирова. Так, було оцінено внесок громадських організацій, місцевих ініціатив, освітніх обмінів у формуванні мережі культурної співпраці як неурядового, так урядового рівнів. Авторка комплексно подає систему тих елементів, які доповнюють масштабний культурний діалог двох держав на сучасному етапі (Тихомирова, 2011).

О. Хаєцька у своєму дослідженні систематизує та подає характеристику ролі численних ефективних проєктів, які стали основою культурного співробітництва України та Польщі. Науковиця бере до уваги практику впровадження грантової допомоги на реалізацію культурних ініціатив, програми освітнього й мистецького обміну тощо (Хаєцька, 2021).

Питання культурної співпраці є дещо обширним, тому маємо праці, які конкретизують окремі аспекти даного процесу. Р. Мільян подає детальний аналіз того, якими були характерні ознаки культурної дипломатії України по відношенню до Польщі на початку 21 ст. В контексті цього в дослідженні знаходимо опрацьовані документальні свідчення, які виступають базою інституційної розбудови тих культурних центрів, що сприяють активнішому міждержавному діалогу (Мільян, 2014). В. Петрович, у свою чергу, розглядаючи значення інституційних складових культурної співпраці України та Польщі, приходять до висновку, що гуманітарні взаємини розкривають глобальний стратегічний потенціал для подальшого поглиблення діалогу двох держав та реалізації відповідних європейських програм (Петрович, 2017).

Проблематика окремих ініціатив на локальному рівні, що за ціль ставлять налагодження та формування спільного культурного простору України та Польщі, окреслена у дослідженні Н. Медведчук. Авторка не оминає роль окремих громадських організацій, асоціацій, освітніх закладів тощо у процесі встановлення культурного обміну обох держав наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. (Медведчук, 2001).

О. Богородецька розглянула закономірності українсько-польського культурного діалогу крізь призму співпраці міст-побратимів двох держав. Увага у дослідженні концентрується на встановленні та аналізі певних тенденцій юридичного оформлення та декларування напрямків співпраці окремих міст, а також специфіку реалізації відповідних планів (Богородецька, 2014).

Наукову сторону українсько-польської співпраці протягом перших двох десятиліть з моменту здобуття Україною незалежності висвітлено у праці М. Литвина. Історик окреслив особливості дослідження суперечливих тем, які викликають неоднозначну суспільну реакцію, на рівні академій наук й університетів обох держав. Окрім цього автором було доведено важливість обміну досвідом в питаннях відновлення історичної пам'яті двох народів. У даному контексті в статті представлено відповідну широку й достовірну джерельну базу, а також провідні перспективні напрямки подальших досліджень на її основі (Литвин, 2016).

Основні напрямки розвитку та діяльності, зокрема Польської академії наук і мистецтв, розкрито автором В. Горбатенком. Суттєвим для української аудиторії є опрацювання ним її співпрацю з провідними українськими науковими й мистецькими установами задля обміну відповідним досвідом у форматі спільних конференцій, круглих столів, семінарів тощо (Горбатенко, Кукуруз, 2018).

Ю. Богуцький, будучи віце-президентом Національної академії мистецтв України, дослідив тематику потенціалу міжнародної культурної співпраці у вимірі українсько-польської взаємодії. Автор приділив достатньо уваги особливостям процесу глобалізації та визначив місце культурного поступу у ній (заходи щодо спільного збереження історичної пам'яті України та Польщі, переклади літературних творів, проведення мистецьких фестивалів тощо). У даному контексті охарактеризовано також закономірності долучення державних інституцій до міждержавної співпраці у сфері культури, проте з іншого боку, представлено проблему важливості збереження національної ідентичності в потоці стрімких глобалізаційних процесів (Богуцький, 2018).

Для євроінтеграційного процесу та загалом долучення України до Європейської спільноти важливим стало проведення «Євро 2012», а особливо підготовка до нього з урахуванням того, що це поглибило культурну взаємодію з Польською державою. Дане питання було окреслено Ю. Пачос із зауваженням того, що спортивна подія стала можливістю запустити численні

культурні українсько-польські заходи, фестивалі, літературні акції та ін. Це безумовно вплинуло на те, що як Україна, так і Польща відкрилися для світової спільноти з іншого боку (Пачос, 2013).

Окремою сторінкою української історіографії з питань українсько-польських відносин є праці, що присвячені дослідженню освітньо-наукової взаємодії двох держав. Серед тих авторів, які торкалися цієї проблематики, варто відзначити Т. Кочубей, яка розглядала освітні проблеми на прикладах Польщі та України (Кочубей, 2006). Питання рівнів співпраці у сфері вищої освіти протягом перших двох десятиліть незалежності України проаналізовано у праці О. Коваленко. Авторка подає матеріали про налагодження контактів між українськими та польськими закладами вищої освіти, а також про роль створення Європейського Колегіуму польських і українських університетів, діяльність якого свого часу відзначилася продуктивністю й прогресивністю (Коваленко, 2012).

Про спільні творчі пошуки у галузі педагогіки та модернізації освітньої системи була опублікована стаття О. Семеног у співавторстві із М. Вовк та О. Фаст. У статті знаходимо обґрунтування тези, що спільні українсько-польські зусилля дозволяють інтегрувати освітній простір до стандартів Європейської спільноти. Такому поступу, зокрема, сприяють спільні зусилля у форматі наукових форумів (Семеног, Вовк, Фаст, 2022). Т. Моїсеєва у своєму новітньому дослідженні від 2023 р. також актуалізує тематику перспективності налагодження співробітництва України та Польщі у сфері освіти на сучасному етапі, особливо із урахуванням тих викликів, які постали у зв'язку із російською військовою агресією (Моїсеєва, 2023).

Н. Ничкало теж наводить аргументи на користь важливості подібних міждержавних контактів для подальшого розвитку та удосконалення освітніх процесів, формування безпечного середовища, що буде стійким перед актуальними загрозами (Ничкало, 2022). У іншому своєму дослідженні Н. Ничкало спільно із Я. Лащиком подає матеріали з приводу ретроспективи та перспективи наукового співробітництва дослідників з України та Польщі, що трансформувалося в умовах війни. Автори, окрім аналізу наукових контактів, наголошують на багатогранності співпраці колег по обидва боки кордону, що включає в себе значний гуманітарний поступ у допомозі українцям через наслідки повномасштабного вторгнення (Ничкало, Лащик, 2023).

Характеристика саме наукового співробітництва наприкінці 20 – на початку 21 ст. відображена у статті П. Федорчак. Дослідник розкриває питання встановлення та розвитку наукових контактів, спільних напрацювань в межах конкретних наук, зокрема, історії. Автор описує чіткі академічні кроки обох держав на шляху до порозуміння щодо спільних невіршених конфліктів минулих століть (Федорчак, 2011).

Висвітлення мистецької співпраці України та Польщі становить собою окремий тематичний блок для дослідження й аналізу. М. Кучерепа та О. Чирук розкривають в своїй статті тематику актуальності мистецької взаємодії, культурних обмінів, гастрольних виступів культурних діячів, проведення фестивальної діяльності. Такі заходи, на думку авторів, розширяють уявлення як українців, так і поляків, щодо культурної самобутності сусіднього народу, а це, у свою чергу, покращує інтеграційні процеси не лише між двома державами, але і у європейському вимірі (Кучерепа, Чирук 2017).

В. Стрільчук звертає увагу на те, що якісна мистецька співпраця сприяє не лише культурному, але і загальному взаємозбагаченню націй, дозволяє глибше зрозуміти соціокультурну реальність та цінності держави-сусіда, а також встановити стійкі перспективні взаємини, що позитивно впливають на тіснішу інтеграцію у світову спільноту (Стрільчук, 2014). Одним із таких прикладів, за свідченням авторів Ю. Пачос та І. Романюка, є практика проведення українських фестивалів в Польщі, що є корисною у контексті зростання рівня ознайомлення польського народу із українськими національними цінностями і відповідно формування позитивного образу українців в Польщі, а також підтримці зав'язків з Батьківщиною українців в діаспорі (Романюк, Пачос, 2014).

Висновки. Тематика здобутків українсько-польських відносин упродовж багатьох десятиліть відзначалася певною табуованістю щодо будь-яких періодів, у першу чергу в роки існування радянської влади. Нині українські історики не оминають своєю увагою проблемних тем, пов'язаних із становленням, розвитком та перспективами культурного діалогу України й Польщі. Сучасні євроінтеграційні процеси, умови стрімкої глобалізації та спільний історичний шлях розвитку сприяють підвищенню актуальності цієї теми серед історичних досліджень.

Серед усіх праць та підходів українських істориків спостерігається тенденція до диференційованого дослідження культурного співробітництва. Автори нерідко схиляються до тематичного аналізу окремих складових культурної взаємодії, представляючи конкретні вияви та характерні особливості міжнаціонального діалогу. Наявна кількість відповідних праць дозволяє оперувати також комплексними дослідженнями щодо стратегії та ретроспективи й динаміки українсько-польських відносин. Проте відсутність праць, що розкривають взаємовплив й взаємозалежність євроінтеграції та культурного діалогу України та Польщі становить значний потенціал наукових напрацювань в цій галузі в подальшому.

Подяка. Висловлюємо щирю вдячність співробітникам бібліотек за допомогу, а також членам редколегії журналу за консультації, надані під час підготовки статті до друку.

Фінансування. Авторка не отримала фінансової підтримки для проведення цього дослідження й публікації статті.

Джерела та література:

- Антонюк, Н., Краєвська, Н.** (2012). Сучасні українсько-польські відносини: євроінтеграційний контекст. *Od Ugody Hadziackiej do Unii Europejskiej. Від Гадяцької Угоди до Євросоюзу. Tom II. Reset czy kontynuacja?. Перезавантаження чи продовження?. Praca zbiorowa pod redakcją Adama Kulczyckiego, Iwony Sloty, Mirosława Rowickiego. Biblioteka Kuriera Galicyjskiego: Warszawa. T. II. – S. 137-145*
- Антонюк, Н., Мальський, М.** (2015). Актуальні проблеми українсько-польських відносин в сучасних геополітичних реаліях. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини.* Вип. 37(3). С. 3–16. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2015_37\(3\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2015_37(3)_3)
- Богородецька, О.** (2014). Україна та Польща: тенденції співпраці міст-побратимів. *Історико-політичні проблеми сучасного світу.* Т. 27-28. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lppss_2014_27-28_25
- Богуцький, Ю.** (2018). Потенціал міжнародної культурної співпраці в умовах глобалізації: українсько-польські кореляції. *Культурологічна думка.* № 13. С. 7-13. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultdum_2018_13_3
- Бочаров, С.** (2011). Польсько-українські стосунки в контексті безпеки Причорноморського регіону на рубежі XX – XXI ст. *Наука. Релігія. Суспільство.* № 4. С. 17-22. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrs_2011_4_6
- Горбатенко, В., Кукуруз, О.** (2018). Польська академія наук і мистецтв: історія становлення, особливості функціонування, співпраця з Україною. *Правова держава.* Вип. 29. С. 354-362. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2018_29_47
- Грабович, Г.** (2003). Польсько-українські літературні взаємини: питання культурної перспективи. У кн.: *До історії української літератури.* Київ: Критика. С. 129–156. Режим доступу: <http://litopys.org.ua/hrabo/hr07.htm>
- Євсюкова, О.** (2013). Україна та Польща: спільні стратегічні пріоритети в процесі історичних реформ. Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2013/18.pdf
- Знахоренко, О.** (2008). Стратегічне партнерство в українсько-польських відносинах. *Історичний архів. Наукові студії: Зб. наук. пр. — Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили.* Вип. 2. С. 90-98.
- Калакура, О.** (2011). Польська меншина як чинник україно-польської співпраці на сучасному етапі. *Історичний архів.* Вип. 6. С. 73-79. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lans_2011_6_15
- Калакура, О.** (2016). Цивілізаційний вимір українсько-польської співпраці на тлі євроінтеграційних процесів (досвід Галичини). *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України.* Вип. 2. С. 283-295. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzpiend_2016_2_15
- Коваленко, О.** (2012). Українсько-польська співпраця в галузі вищої освіти (1991-2010 рр.). *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 6: Історичні науки.* Вип. 9. С. 258-263. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_6_2012_9_44
- Кочубей, Т.** (2006). Україна і Польща у форматі освітніх проблем. *Пам'ять століть.* № 5. С. 32-35.
- Криштанович, М.** (2021). Українсько-польські міжнародні відносини в контексті євроінтеграції та євроатлантичного вибору. *Економіка та суспільство,* (24). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-44>
- Кучерепа, М., Чирук, О.** (2017). Основні напрями та форми українсько-польської культурної співпраці в сучасних умовах. *Українсько-польське партнерство: сьогодні та перспективи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 26–27 черв. 2017 р., м. Луцьк – Світязь. М-во освіти і науки України, Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки.* Луцьк: Вежа-Друк. С. 63–67.
- Лашик, Я., Ничкало, Н.** (2023). Єднання польських і українських науковців-педагогів у творчій співпраці в умовах війни. *Вісник Національної академії педагогічних наук України,* 5(1), 1-18. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5146>
- Литвин, М.** (2016). Українсько-польські наукові зв'язки у гуманітарній сфері (1991-2016 рр.). *Проблеми всесвітньої історії.* № 2. С. 203-218. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prwh_2016_2_15

- Медведчук, Н.** (2001). Участь громадських організацій в українсько-польських культурних стосунках: історія і сучасність. *Етнічна історія народів Європи*. Вип. 11. С. 33–37. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2001_11_9
- Мелєксєцев, К.** (2016). Сучасні польсько-українські відносини: історіографічний аналіз. *Історичні і політологічні дослідження*. № 1. С. 121-132. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lipd_2016_1_13.
- Милян, Р.** (2014). Інституційне забезпечення розвитку українсько-польського співробітництва в сфері культури. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. Вип. 2. С. 218-223. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2014_2_25.
- Моїсєва, Т.** (2023). Українсько-польське співробітництво в сфері освіти. *Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції*. Одеса: Університет Ушинського. С. 60-63.
- Ничкало, Н.** (2022). Традиції і нові тенденції у співпраці вчених-педагогів України і Польщі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4147>
- Пачос, Ю.** (2013). Культурна співпраця України та Польщі в рамках підготовки та проведення "Євро 2012". *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія*. Вип. 21. С. 235-239. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_ist_2013_21_56
- Петрович, В.** (2017). Інституційні складові українсько-польських гуманітарних взаємин і співробітництва. *Українсько-польське партнерство: сьогодні та перспективи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 26–27 черв. 2017 р., м. Луцьк – Світязь / М-во освіти і науки України, Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки*. Луцьк: Вежа-Друк. С. 67–71.
- Романюк, І., Пачос, Ю.** (2014). Фестивалі української культури в Польщі як елемент мистецької українсько-польської співпраці початку ХХІ ст. *Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика*. Вип. 19. С. 206-213. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uxhs_2014_19_15.
- Свинаренко, Н.** (2022). Польсько-українська співпраця на основі освітніх, культурних, економічних здобутків: проблеми і перспективи. *Multidimensionality of Ukrainian-Polish cooperation: genesis, particularities and prospects: Scientific monograph*. Riga: «Baltija Publishing». Р. 302–315. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-232-6-23>
- Семенов, О., Вовк, М., Фаст, О.** (2022). Українсько-Польське партнерство в галузі освіти: академічний дискурс. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. С. 100–111. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.3.15>
- Стрільчук, В.** (2014). Культурно-мистецька співпраця в сучасних українсько-польських відносинах. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. Т. 27-28. С. 267-272. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lppss_2014_27-28_51
- Стрільчук, В.** (2014). Українсько-польське наукове співробітництво як засіб європейської інтеграції. *Питання історії України*. Т. 17. С. 225-231. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piu_2014_17_39.
- Тихомирова, Є.** (2011). Українсько-польські проекти співробітництва у контексті європейської інтеграції. *Studia politologica Ucraino-Polona*. Вип. 1. С. 129-135. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spup_2011_1_20.
- Федорчак, П.** (2011). Розвиток українсько-польського наукового співробітництва на рубежі ХХ–ХХІ ст. *Вісник Прикарпатського університету. Історія*. Вип. 19. С. 75-80. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_ist_2011_19_13
- Хасцька, О.** (2021). Перспективні напрями українсько-польських відносин в контексті загальноєвропейського розвитку. *Травневі студії: історія, міжнародні відносини, філософія: Збірник матеріалів III Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених «Травневі студії 2021: історія, міжнародні відносини, філософія» за ред. Ю. Т. Темірова*. Вип. 6. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса. С. 192-196.

Maryna S. Panchuk

Zhytomyr Ivan Franko state University
Postgraduate student (Ukraine)

Cultural Cooperation of Ukraine And Poland at the End of the XX – in the First Decades of the XXI Century in the Context of European Integration: Aspects of Ukrainian Historiography

Abstract. *The purpose of the article is a systematic analysis of the available works of Ukrainian scientists on the studied issues by thematic blocks for a more detailed coverage of individual aspects and regular processes of Ukrainian-Polish cultural cooperation. The research methodology is based on general scientific methods, such as systematization, generalization, analysis and synthesis, and special scientific methods, in particular, historical-genetic, historical-comparative, hermeneutic, as well as the principles of historicism, objectivity, and scientificity. The scientific novelty lies in highlighting the patterns of the formation of the national historiographical opinion on Ukrainian-Polish relations, taking into account the European integration processes in both states, which undoubtedly influenced the construction of interstate cultural relations. However, these aspects are not sufficiently represented in the writings of modern Ukrainian historians, which reveals the prerequisites for a more detailed study of the outlined issues. Conclusions. Modern European integration processes, conditions of rapid globalization and the common historical path of development of Ukraine and Poland contribute to increasing the relevance of the subject of Ukrainian-Polish cooperation among historical studies. The perspective of these studies directly affects the growth of scientific interest among Ukrainian historians in the analysis of certain aspects of the interaction between Ukraine and Poland at the current stage, which we can observe by analyzing the relevant array of works in historiography. The authors often lean towards a thematic approach and analysis of individual components of cultural interaction of both states, presenting concrete examples of manifestations and characteristic features of inter-ethnic dialogue. The available number of relevant works allows for comprehensive studies of the strategy and retrospective and dynamics of Ukrainian-Polish relations during the last decades. However, the lack of works that reveal mutual influences and interdependencies between European integration and the cultural dialogue of Ukraine and Poland represents a significant potential for scientific development in this field in the future.*

Keywords: *European integration, culture, Poland, Ukraine, Ukrainian historiography, interstate cooperation.*

References:

- Antoniuk, N., Kraievska, N.** (2012). Suchasni ukraïnsko-polski vidnosyny: yevrointehratsiïnyi kontekst. Od Ugody Hadiatskïej do Unii Europejskïej. Vid Hadiatskoi Uhody do Yevrosoïuzu [Modern Ukrainian-Polish relations: European integration context. From the Hadiac Agreement to the European Union]. Tom II. Reset czy kontynuacja?. Perezavantazhennia chy prodovzhennia?. Praca zbiorowa pod redakcja Adama Kulczyckiego, Iwony Sloty, Mirosława Rowickiego. Biblioteka Kuriera Galicyjskiego: Warszawa. T. II. – S. 137-145. [in Ukrainian]
- Antoniuk, N., Malskyi, M.** (2015). Aktualni problemy ukraïnsko-polskykh vidnosyn v suchasnykh heopolitychnykh realiïakh [Actual problems of Ukrainian-Polish relations in modern geopolitical realities]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii: Mizhnarodni vidnosyny - Bulletin of Lviv University. Series: International relations.* Vyp. 37(3). S. 3–16. Rezhym dostupu: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2015_37\(3\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2015_37(3)_3) [in Ukrainian]
- Bocharov, S.** (2011). Polsko-ukraïnski stosunki v konteksti bezpeky Prychornomorskoho rehionu na rubezhi XX – XXI st. [Polish-Ukrainian relations in the context of the security of the Black Sea region at the turn of the 20th – 21 centuries]. *Nauka. Relihiia. Suspilstvo - Science. Religion. Society.* № 4. S. 17-22. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrs_2011_4_6. [in Ukrainian]
- Bohorodetska, O.** (2014). Ukraina ta Polshcha: tendentsii spivpratsi mist-pobratymiv [Ukraine and Poland: trends in cooperation between sister cities]. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu - Historical and political problems of the modern world.* T. 27-28. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lppss_2014_27-28_25 [in Ukrainian]
- Bohutskyi, Yu.** (2018). Potentsial mizhnarodnoi kulturnoi spivpratsi v umovakh hlobalizatsii: ukraïnsko-polski koreliatsii [The potential of international cultural cooperation in the conditions of globalization: Ukrainian-Polish correlations]. *Kulturolohichna dumka - Cultural thought.* № 13. S. 7-13. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultdum_2018_13_3. [in Ukrainian]
- Fedorchak, P.** (2011). Rozvytok ukraïnsko-polskoho naukovohe spivrobitnytstva na rubezhi XX–XXI st. [The development of Ukrainian-Polish scientific cooperation at the turn of the XX-XXI centuries]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Istoriiia - Bulletin of the Carpathian University.*

- History.* Vyp. 19. S. 75-80. Rezhym dostupu: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu Ist 2011 19 13> [in Ukrainian]
- Horbatenko, V., Kukuruz, O.** (2018). Polska akademiia nauk i mystetstv: istoriia stanovlennia, osoblyvosti funktsionuvannia, spivpratsia z Ukrainoiu [The Polish Academy of Sciences and Arts: history of formation, features of functioning, cooperation with Ukraine]. *Pravova derzhava - Constitutional state*. Vyp. 29. S. 354-362. Rezhym dostupu: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe 2018 29 47>. [in Ukrainian]
- Hrabovych, H.** (2003). Polsko-ukrainski literaturni vzaiemyny: pytannia kulturnoi perspektyvy [Polish-Ukrainian literary relations: issues of cultural perspective]. U kn.: Do istorii ukrainskoi literatury. Kyiv: Krytyka. S. 129–156. Rezhym dostupu: <http://litopys.org.ua/hrabo/hr07.htm> [in Ukrainian]
- Kalakura, O.** (2011). Polska menshyna yak chynnyk ukraïno-polskoi spivpratsi na suchasnomu etapi [The Polish minority as a factor of Ukrainian-Polish cooperation at the current stage.]. *Istorychnyi arkhiv - Historical archive*. Vyp. 6. S. 73-79. Rezhym dostupu: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/lans 2011 6 15> [in Ukrainian]
- Kalakura, O.** (2016). Tsyvilizatsiinyi vymir ukraïnsko-polskoi spivpratsi na tli yevro intehratsiinykh protsesiv (dosvid Halychyny) [The civilizational dimension of Ukrainian-Polish cooperation against the background of European integration processes (the experience of Galicia)]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy - Scientific notes of the Institute of Political and Ethnonational Studies named after I. F. Kuras NAS of Ukraine*. Vyp. 2. S. 283-295. Rezhym dostupu: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nziplend 2016 2 15>. [in Ukrainian]
- Khaietska, O.** (2021). Perspektyvni napriamy ukraïnsko-polskykh vidnosyn v konteksti zahalnoieuropeiskoho rozvytku [Prospective directions of Ukrainian-Polish relations in the context of pan-European development]. *Travnevi studii: istoriia, mizhnarodni vidnosyny, filosofii: Zbirnyk materialiv III Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii studentiv ta molodykh vchenykh «Travnevi studii 2021: istoriia, mizhnarodni vidnosyny, filosofii» za red. Yu. T. Temirova - May studies: history, international relations, philosophy: Collection of materials of the III International scientific conference of students and young scientists "May studies 2021: history, international relations, philosophy" edited by Yu. T. Temirov*. Vyp. 6. Vinnytsia: DonNU imeni Vasylia Stusa. S. 192-196. [in Ukrainian]
- Kochubei, T.** (2006). Ukraina i Polshcha u formati osvitynich problem [Ukraine and Poland in the format of educational problems]. *Pamiat stolit - Memory of centuries*. № 5. S. 32-35. [in Ukrainian]
- Kovalenko, O.** (2012). Ukraïnsko-polska spivpratsia v haluzi vyshchoi osvity (1991-2010 rr.) [Ukrainian-Polish cooperation in the field of higher education (1991-2010)]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 6: Istorychni nauky - Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU. Series 6: Historical sciences*. Vyp. 9. S. 258-263. Rezhym dostupu: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu 6 2012 9 44>. [in Ukrainian]
- Kryshchanovych, M.** (2021). Ukraïnsko-polski mizhnarodni vidnosyny v konteksti yevroatlantychnoho vyboru [Ukrainian-Polish international relations in the context of European integration and the Euro-Atlantic choice]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and society*, (24). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-44> [in Ukrainian]
- Kucherepa, M., Chyruk, O.** (2017). Osnovni napriamy ta formy ukraïnsko-polskoi kulturnoi spivpratsi v suchasnykh umovakh [The main directions and forms of Ukrainian-Polish cultural cooperation in modern conditions]. *Ukraïnsko-polske partnerstvo: sohodennia ta perspektyvy: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 26–27 cherv. 2017 r., m. Lutsk – Svitiaz. M-vo osvity i nauky Ukrainy, Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky - Ukrainian-Polish partnership: present and prospects: materials of the International science and practice conference, June 26–27 2017, Lutsk - Svityaz. Ministry of Education and Science of Ukraine, Eastern Europe. national University named after Lesya Ukrainka*. Lutsk: Vezha-Druk. S. 63–67. [in Ukrainian]
- Lashchik, Ya., Nychkalo, N.** (2023). Yednannia polskykh i ukraïnskykh naukovtsiv-pedahohiv u tvorchii spivpratsi v umovakh viiny [The unity of Polish and Ukrainian scientists-pedagogues in creative cooperation in the conditions of war]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy - Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*, 5(1), 1-18. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5146> [in Ukrainian]
- Lytvyn, M.** (2016). Ukraïnsko-polski naukovi zviazky u humanitarnii sferi (1991-2016 rr.) [Ukrainian-Polish scientific relations in the humanitarian sphere (1991-2016)]. *Problemy vsesvitnoi istorii - Problems of world history*. № 2. S. 203-218. Rezhym dostupu: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/prwh 2016 2 15>. [in Ukrainian]
- Medvedchuk, N.** (2001). Uchast hromadskykh orhanizatsii v ukraïnsko-polskykh kulturnykh stosunkakh: istoriia i suchasnist [Participation of public organizations in Ukrainian-Polish cultural relations: history and modernity]. *Etnichna istoriia narodiv Yevropy - Ethnic history of*

-
the peoples of Europe.. Vyp. 11. S. 33–37. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2001_11_9 [in Ukrainian]
- Mieliekiestsev, K.** (2016). Suchasni polsko-ukrainski vidnosyny: istoriohrafichniy analiz [Modern Polish-Ukrainian relations: a historiographical analysis]. *Istorychni i politolohichni doslidzhennia - Historical and political studies*. № 1. S. 121-132. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lipd_2016_1_13. [in Ukrainian]
- Moiseieva, T.** (2023). Ukrainsko-polske spivrobitnytstvo v sferi osvity [Ukrainian-Polish cooperation in the field of education]. *Suchasni metody ta formy orhanizatsii osvitnoho protsesu u zakladakh vyshchoi osvity: zbirnyk materialiv vseukrainskoi naukovo-metodychnoi konferentsii*. Odesa: Universytet Ushynskoho - *Modern methods and forms of organization of the educational process in institutions of higher education: a collection of materials of the All-Ukrainian scientific and methodological conference*. Odesa: Ushynsky University. S. 60-63. [in Ukrainian]
- Mylian, R.** (2014). Instytutsiine zabezpechennia rozvytku ukrainsko-polskoho spivrobitnytstva v sferi kultury [Institutional support for the development of Ukrainian-Polish cooperation in the field of culture]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy - Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*. Vyp. 2. S. 218-223. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2014_2_25. [in Ukrainian]
- Nychkalo, N.** (2022). Tradytsii i novi tendentsii u spivpratsi vchenykh-pedahohiv Ukrainy i Polshchi [Traditions and new trends in the cooperation of scientists-pedagogues of Ukraine and Poland]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy - Bulletin of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*, 4(1). DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4147> [in Ukrainian]
- Pachos, Yu.** (2013). Kulturna spivpratsia Ukrainy ta Polshchi v ramkakh pidgotovky ta provedennia "levro 2012" [Cultural cooperation between Ukraine and Poland in the framework of preparation and holding of "Euro 2012"]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriya: Istoriia - Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi. Series: History*. Vyp. 21. S. 235-239. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_ist_2013_21_56 [in Ukrainian]
- Petrovych, V.** (2017). Instytutsiini skladovi ukrainsko-polskykh humanitarnykh vzaiemyn i spivrobitnytstva [Institutional components of Ukrainian-Polish humanitarian relations and cooperation]. *Ukrainsko-polske partnerstvo: sohodennia ta perspektyvy : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 26–27 cherv. 2017 r., m. Lutsk – Svitiaz / M-vo osvity i nauky Ukrainy, Shkidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky - Ukrainian-Polish partnership: present and prospects: materials of the International science and practice conference, June 26–27 2017, Lutsk - Svitiaz. Ministry of Education and Science of Ukraine, Eastern Europe. national University named after Lesya Ukrainka*. Lutsk: Vezha-Druk. S. 67–71. [in Ukrainian]
- Romaniuk, I., Pachos, Yu.** (2014). Festyvali ukrainskoi kultury v Polshchi yak element mystetskoi ukrainsko-polskoi spivpratsi pochatku XXI st. [Festivals of Ukrainian culture in Poland as an element of Ukrainian-Polish artistic cooperation at the beginning of the 21 century]. *Ukraina XX stolittia: kultura, ideolohiia, polityka - Ukraine of the 20th century: culture, ideology, politics*. Vyp. 19. S. 206-213. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uxxs_2014_19_15. [in Ukrainian]
- Semenoh, O., Vovk, M., Fast, O.** (2022). Ukrainsko-Polske partnerstvo v haluzi osvity: akademichnyi dyskurs [Ukrainian-Polish partnership in the field of education: academic discourse]. *Akademichni studii. Seriya «Pedahohika» - Academic studies. "Pedagogy" series*. S. 100–111. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.3.15> [in Ukrainian]
- Strilchuk, V.** (2014). Kulturno-mystetska spivpratsia v suchasnykh ukrainsko-polskykh vidnosynakh [Cultural and artistic cooperation in modern Ukrainian-Polish relations]. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu - Historical and political problems of the modern world*. T. 27-28. S. 267-272. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lppss_2014_27-28_51 [in Ukrainian]
- Strilchuk, V.** (2014). Ukrainsko-polske naukove spivrobitnytstvo yak zasib yevropeiskoi intehtratsii [Ukrainian-Polish scientific cooperation as a means of European integration]. *Pytannia istorii Ukrainy - Issues of the history of Ukraine*. T. 17. S. 225-231. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piu_2014_17_39. [in Ukrainian]
- Svynarenko, N.** (2022). Polsko-ukrainska spivpratsia na osnovi osvitnikh, kulturnykh, ekonomichnykh zdotukiv: problemy i perspektyvy [Polish-Ukrainian cooperation based on educational, cultural, economic achievements: problems and prospects]. *Multidimensionality of Ukrainian-Polish cooperation: genesis, particularities and prospects: Scientific monograph*. Riga: «Baltija Publishing». R. 302–315. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-232-6-23> [in Ukrainian]
- Tykhomyrova, Ye.** (2011). Ukrainsko-polski proekty spivrobitnytstva u konteksti yevropeiskoi intehtratsii [Ukrainian-Polish cooperation projects in the context of European integration].

Studia politologica Ucraino-Polona. Vyp. 1. S. 129-135. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spup_2011_1_20. [in Ukrainian]

Yevsiukova, O. (2013). Ukraina ta Polshcha: spilni stratehichni priorytety v protsesi istorychnykh reform [Ukraine and Poland: common strategic priorities in the process of historical reforms]. Rezhym dostupu: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2013/18.pdf [in Ukrainian]

Znakhorenko, O. (2008). Stratehichne partnerstvo v ukrainsko-polskykh vidnosynakh [Strategic partnership in Ukrainian-Polish relations]. *Istorychnyi arkhiv. Naukovi studii: Zb. nauk. pr. — Mykolaiv: ChDU im. Petra Mohyly - Historical archive. Scientific research: Collection of scientific papers - Mykolaiv: ChDU im. Petra Mohyly*. Vyp. 2. S. 90-98. [in Ukrainian]

Статтю надіслано до редколегії 03.11.2023 р.
Статтю рекомендовано до друку 18.12.2023 р.